

IV ҚАБДОЛОВ ОҚУЛАРЫ

**Халықаралық ғылыми-теориялық
конференция материалдары
(2 желтоқсан 2011 ж.)**

3-секция	
ӘЛЕМ ӘДЕБИЕТІ ЖӘНЕ АУДАРМА ТЕОРИЯСЫНЫҢ МӘСЕЛЕЛЕРІ • МИРОВАЯ ЛИТЕРАТУРА И ПРОБЛЕМЫ ПЕРЕВОДЧЕСКОЙ ТЕОРИИ	
<i>Есембеков Т. У.</i> Көркем мәтінді дискурстық тұрғыдан талдау амалдары	262
<i>Орозобекова Ж. К.</i> Традициялуу манасчы Шаабай Азизов жана анын варианты	267
<i>Аишмханова С. А.</i> Взгляд «изнутри» на Американскую литературу	272
<i>Исаева С.</i> Ақын – мезгілдин кардиограммасы (<i>экинчи макала</i>)	279
<i>Қадырмамбетова А.</i> Фольклордук мотивдердин адабий сюжеттеги көркем трансформациясы	286
<i>Абдулина А. Б.</i> Национальный космос литературы Казахстана	294
<i>Бектурганова Г. З.</i> Сервантестің «Дон Кихот» романының реализмі	297
<i>Сарсекеева Н. К.</i> Шекспировский код в английской литературе XX века	300
<i>Мұсаылы Л.</i> Шебер тәржімашы	307
<i>Адаева Е. С. О.</i> Бөкей әңгімелеріндегі авторлық экспрессияның аудармадағы көрінісі	310
<i>Тілеуова А.</i> Қазақ фантастикасындағы мифтік сарындар	317
<i>Қазыбек Г. Қ.</i> Зейнолла Қабдолов – эпистолярлық туындылардың аудармашысы	323
<i>Тілеубаев С. Б., Ахметалиева Г. У.</i> «Арқалық батыр» жырының тарихи және көркемдік негіздері	327
<i>Жапарова А. Ж.</i> А.С. Пушкиннің «Саран сері» шығармасы Ж. Аймауытов аудармасында	332
<i>Дәутова Г. Р. Р.</i> Киплинг ертегілерін аударудағы стильдік сәйкестік және баламалық деңгейі	336
<i>Харламова А.</i> Типические персонажи переходного периода в прозе В. Пелевина	341

4-секция	
МӘТІНТАНУ ЖӘНЕ ТІЛ БІЛІМІ МӘСЕЛЕЛЕРІ • ТЕКСТОЛОГИЯ И ПРОБЛЕМЫ ЯЗЫКОЗНАНИЯ	
<i>Сағындықұлы Б.</i> Түркі тіліндегі көптік жалғауларының даму тарихы	349
<i>Салқынбай А. Б.</i> Қасым поэзиясындағы мәңгілік құндылықтың мәні	360
<i>Мамаева М.</i> Сөйлемдегі сөздердің орын тәртібі және актуальды мүшеленуі	366
<i>Қадыров Ж. Т., Сінбаева Г. К.</i> Көркем мәтіндегі эвфемизмдер мен дисфемизмдердің қызметі	371
<i>Саткенова Ж. Б.</i> Антропоэлектік бағыттағы зерттеулер жайында	379
<i>Ахметжанова А. И.</i> Типология памятников деловой письменности	382
<i>Аширова А. Т.</i> Отансүйгіштік – ұлттың тәрбие негізі	386
<i>Қошанова Н.</i> Етістікті тұрақты тіркесті анықтауыштардың құрылымдық сипаты	390

<i>Әлімтаева Л. Т.</i> Эмоционалды-экспрессивті қозғалыс етістіктерінің лексика-семантикалық ерекшеліктері	397
<i>Жаңабекова М.</i> «Қазір - now» үстеуінің функционалды-семантикалық құрал ретінде қолданылуы	402
<i>Шақирова Д.</i> Ым-шараттың функционалды-семантикалық және лингвомәдени аспектісі («Абай жолы» романы материалдары негізінде)	407
<i>Салықбаева Ә. Ш.</i> Айтматов шығармаларын мектепте оқыту әдістері	413
<i>Нұрахметов С.</i> Қабдолов көшесінде	417

кодификационных источников, равных авторитетным грамматикам, так и осталась на уровне стихийной кодификации. Грамматик не было, но существовала длительная письменная юридическая практика, закрепленная в определенных традициях составления документов, в правилах заполнения формуляров, отражающих прежде всего синтаксические нормы приказного языка».

Надо отметить, главная задача Посольского приказа XVI-XVII вв. состояла в постоянном контроле «за сношениями с иностранными государствами, присоединение новых территорий и собирание Российской державы. На протяжении двух столетий небольшой по численности штат приказа неустанно поддерживал отношения почти с тремя десятками стран. За это время непрофессиональные дипломаты собирали обширную военную, политическую, экономическую и культурную информацию о странах Европы и Азии, которая сохранилась почти в 800 посольских книгах».

Деловые документы, созданные на территории Казахстана и России весьма любопытны: они дают убедительное представление о широте делопроизводства, об устойчивых формах использования русского языка в различных жанрах деловой письменности.

Список литературы:

1. *Николаев Гарольд*. Искусство дипломатии (Лекции по истории дипломатического метода). Под. ред. А.Е. Абишева. - Астана: Казахстанский Институт «Свободное Общество», 2005. - 201 с.
2. *Хафизова К.Ш.* Китайская дипломатия в Центральной Азии. X вв. Алматы: Гылым, 1995. - 288с.
3. *Розожин Н.М.* Посольский приказ: Кольбель российской дипломатии. - М.: Междунар. отношения, 2003. - 432 с.
4. *Медведев И.П.* Очерки Византийской дипломатии. Ленинград «Наука», Ленинградское отделение 1988.

А. Т. АШИРОВА,

ал-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың доценті, ф.ғ.к.

ОТАНСҮЙГІШТІК – ҰЛТТЫҢ ТӘРБИЕ НЕГІЗІ

Адамзат тарихының беттерін ақтара отырып, әлем құрлықтарында өмір кешкен халықтар, ғасырлар бойы тәуелсіздік үшін күресіп келгенін білеміз. Еліміздің дербес, толыққанды ел, егеменді мемлекет болуы, халқымыздың ертеден бергі еркіндік үшін туған жер – Отаны үшін күресінің жемісі. Бүгінгі таңдағы еліміздің әлемдік өркениет шеңберінде өз орны мен статусын алуға ұмтылысы заңды құбылыс. Өйткені, әр елдің, халықтың өзіндік болмысына тән мақсат – мұраты

бар. Мұрат – алға жетелейтін, болашақтан қол бұлғап шақыратын, халықтың арманы, мақсаты. Ал мақсат немесе мұрат – ол, болашақта қол жеткізуге жетелейтін қоғамдық – рухани сананың көрсеткіші идеал.

Осы тұрғыдан, Қазақстан халқының мұраты: еркін халық болуы; өзгелермен терезесі тең мемлекет болуы; өз ішінде береке-бірлік пен ынтымақ орнаған халық болуы. Бұл мұратты жүзуге асырудың негізгі шарты – әрбір Қазақстан азаматының қатардағы қоғам мүшесі деңгейінен мемлекеттің саналы әрі белсенді азаматы әрі өз Отанының, халқының нағыз патриоты дәрежесіне көтерілуі.

Отансүйгіштік – азаматтық санамен қалыптасатын қасиет. «Азаматтық сана» - білім мен қаруланған, аға ұрпақтың қалдырған мәдени-тәлім мұраларынан сусындаған, туған жері мен елінің рухани-материалдық, мәдени құндылықтарын бойына сіңіре білген, ақыл мен парасаттылығы жетілген, жеке мүдде мен болашақ үшін жауапкершілікті, өткен мен келешек ұрпақ алдындағы парызын ұштастыра білетін, ұлтжанды саналы азаматы болуды талап ететін құбылыс. Қазақстан Республикасы этномәдени білім беру тұжырымдамасында «Бізге қажетті – жаны да, қаны да қазақы халықтың тілі мен дінін, тарихы мен салт-дәстүрін бойына ана сүтімен бірге сіңірген, егеменді елінің енесін көтеруді азаматтық парызым деп ұғатын ұрпақ тәрбиелеу» - деп атап көрсеткендей, еліміздің елдігі мен бірлігін сақтайтын ұрпақ тәрбиелеу, білім берудің барлық салаларының алдындағы негізгі міндеттердің бірі.

Сонымен, этномәдениет мазмұны нені қамтиды және ол мазмұның жастарды ұлтжанды, Отансүйгіштік қасиеттерін тәрбиелеудегі құралы не?

Әр халықтың өзіне тән, тарихи-әлеуметтік даму ерекшеліктері мен өмір тіршілігіне, тұрмыс-салтына, дәстүрлеріне байланысты дүниетанымдық, рухани-материалдық, мәдени құндылықтары қалыптасады. Қазақ халқы бай тарихтың иесі. Қазақ даласы әлемге «Екінші ұстаз» атанған Әл-Фарабиды, Ж.Баласағұн, Ахмет Иассауи, М.Қашқари, Қадырғали Жалаири сияқты ғұламаларды берді. Олардың еңбектері, ортағасырдағы Орта Азиялық ренессанс кезеңінің мәдени өміріне зор үлес қосқан, асылдары болып табылады. Әсіресе, Әл-Фарабидің сан-салалы ғылыми еңбектері тек Таяу немесе Орта шығыс ғұламалары: Ибн-Сина, Буруни, Хорезми, Омар Хайям, Хафиз т.б. сияқты ғұламаларының ой-пікірлеріне ғана емес, сонымен бірге Европа ғылымына да ықпал етті. Тарих тұңғығынан Қазақстанның мәдени қазыналарын тауып, бүгінгі ұрпақтың ол байлықты сақтауына, танып білуіне, рухани-мәдениет саласындағы білімін дамытуға ұсынған еліміздің